

Protokoll fört vid enskild föredragning

Näringsavdelningen
Allmänna byrån, N1

Beslutande
Minister
Jesper Josefsson

Föredragande
Avdelningschef
Linnéa Johansson

Justerat
Omedelbart

Nr 1

Riktlinjer för anlitandet av utländsk arbetskraft på Åland.

ÅLR 2024/8609

7 N1

Beslut

Beslöts anta regionala riktlinjer för anlitande av utländsk arbetskraft på Åland, enligt **bilaga 1, N125E01**, som ska gälla från 1.1.2025. Riktlinjerna uppdateras om arbetsmarknadsläget det kräver.

Riktlinjerna för anlitandet av utländsk arbetskraft baserar sig på utlänningslagen (FFS 301/2004). Ålands landskapsregering ska sköta de uppgifter enligt 72 b § i utlänningslagen som gäller utarbetande av riktlinjerna för anlitandet av utländsk arbetskraft på Åland, enligt republikens presidents förordning för skötseln av denna uppgift på Åland (FFS 1087/2024).

Från och med ingången av 2025 fattar Migrationsverket beslut om beviljande av uppehållstillstånd för arbetstagare, utan delbeslut från Arbetskraftsmyndigheter. Migrationsverket stöder beslutsfattandet på uppgifter om innehållet i de regionala riktlinjerna inom samtliga närings-, trafik- och miljöcentralers områden samt på Åland.

Riktlinjer för anlitandet av utländsk arbetskraft på Åland

Dnr: 2024/8609

Datum: 7.1.2025

PB 1060, AX-22111 Mariehamn

registrator@regeringen.ax

+358 18 25 000

www.regeringen.ax

Riktlinjer för anlitandet av utländsk arbetskraft på Åland

1) Avsikten med riktlinjerna

Riktlinjerna för anlitandet av utländsk arbetskraft baserar sig på utlänningslagen (FFS 301/2004). Från och med ingången av 2025 fattar Migrationsverket beslut om beviljande av uppehållstillstånd för arbetstagare, utan delbeslut från Arbetskraftsmyndigheter. Migrationsverket stöder beslutsfattandet på uppgifter om innehållet i de regionala riktlinjerna inom samtliga närings-, trafik- och miljöcentralers områden samt på Åland. Ålands landskapsregering ska sköta de uppgifter enligt 72 b § i utlänningslagen (301/2004) som gäller utarbetande av riktlinjerna för anlitandet av utländsk arbetskraft på Åland, enligt en republikens presidents förordning för skötseln av denna uppgift på Åland (FFS 1087/2024).

Dessa riktlinjer täcker landskapet Åland. Riktlinjerna baseras på förslag från Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet.

Syftet med de riktlinjerna är att stöda tillgången på arbetskraft i landskapet Åland med beaktande av särdragen på arbetsmarknaden. I riktlinjerna bedöms tillgången på arbetskraft inom olika yrkesbranscher. Prövning som gäller arbetstagares uppehållstillstånd är en helhetsprövning från fall till fall, som innehåller förhandsövervakning och bedömning av tillgången på arbetskraft.

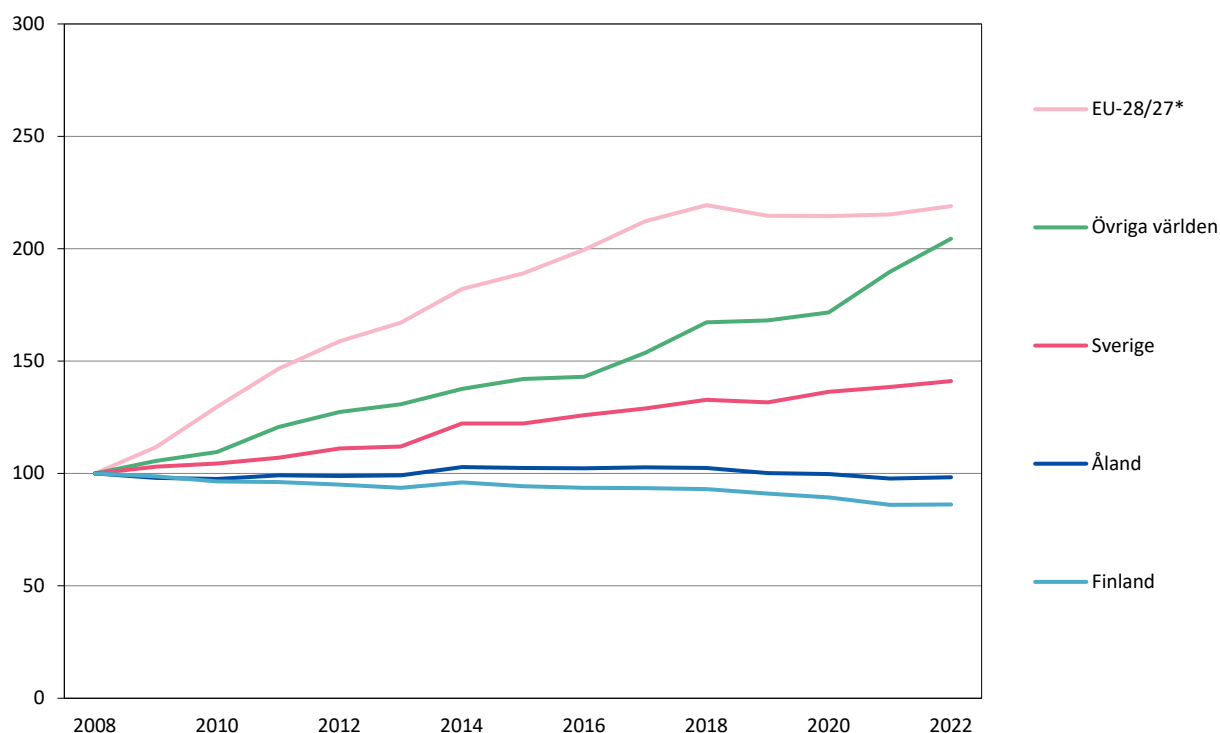
2) Arbetsmarknadsläge och tillgången på arbetskraft på Åland

Arbetslösheten föll snabbt tillbaka efter pandemin, från 9,5 procent år 2020 till 4,5 procent 2022. Därefter bromsade återhämtningen in och 2023 låg arbetslösheten i genomsnitt på 4,2 procent. En sval konjunkturbild tillsammans med en förhöjd matchningsproblematik väntas hålla tillbaka ytterligare förbättringar på arbetsmarknaden under innevarande år och Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) räknar med en genomsnittlig arbetslöshet på 4,6 procent 2024. I slutet av prognosperioden räknar ÅSUB med att arbetslösheten kommer att börja sjunka då hushållens ekonomi förbättras, vilket ökar efterfrågan i arbetsintensiva branscher. Den prognostiserade arbetslöshetsnivån är 4,5 procent 2025 och 4,2 procent 2026, vilket innebär att det fortsättningsvis ligger på en nivå med cirka 100 fler arbetslösa jämfört med före pandemin. Antalet långtidsarbetslösa fortsätter att oroa och har det senaste året legat på en nivå med cirka 100 fler långtidsarbetslösa än före pandemin, vilket motsvarar hela den förhöjda nivån av den totala arbetslösheten.

Med tanke på avgångarna från arbetsmarknaden under de kommande åren är ett positivt flyttningsnetto fortsättningsvis viktigt för att upprätthålla storleken på arbetskraften. Figuren nedan visar den åländska arbetskraftens utveckling efter födelseort med utgångspunkt år 2008, det vill säga sedan Arbetsmarknadsbarometerns start. Figuren visar betydelsen av inflyttning för arbetskraften. Om man ser till födelseort för de personer som ingår i arbetskraften, har invånare som är födda utanför Åland och Finland en starkare tillväxttakt. Inflyttade från EU-länderna och från världen utanför EU ökar mest och särskilt har inflyttade från övriga världen ökat de senaste åren för vilka det finns tillgänglig statistik (2021 och 2022).

Den åländska arbetskraftens utveckling efter födelseort, index 2008=100

Index, 2008=100

Not: *Storbritannien ingår i uppgifterna till och med år 2020. Från och med 2021 i Övriga världen.

Källa: ÅSUB

Bristen på arbetskraft

På Åland råder det stor brist på arbetskraft, gällande tiotals olika yrkesbenämningar. Överskott av arbetskraft finns det endast inom ett fåtal yrken. I ÅSUB:s arbetsmarknadsbarometer från juni 2024 anges yrkesgrupper som förväntas vara svåra att få tag på inom den offentliga sektorn.

Från *landskapssektorns* sida blir det svårast att rekrytera framför allt specialister och främst juridiska specialister, men även ekonomiska analytiker, byggnadsingenjörer, projektledare, arkivarier och specialister inom databaser, -nätverk och systemprogram. I sammanhanget nämns vikten av högre examen. Utöver dessa nämns avdelnings- och byråchef, poliser, förare av tunga fordon samt däckspersonal till skolfartyg. Bland landskapets skolor upplevs behöriga lärare i yrkesämnena och specifikt lärare i naturvetenskapliga ämnen samt IKT-tekniker som svårrekryterade. Inom hälso- och sjukvården förutspås läkare, psykologer och laboratorieskötare vara svårrekryterade.

Inom den *kommunala sektorn* förväntas fortsättningsvis närvårdare och lärare inom barnomsorgen som svåra att få tag på under det kommande året. Förutom dessa nämns även kommuntekniker/ingenjör, kockar samt socialarbetare och föreståndare.

Flera av *grundskolorna* uppger att det kommer att bli svårast att rekrytera klasslärare och speciallärare samt barnskötare/elevassistenter, men även behöriga lärare med inriktning matematik, fysik och kemi samt skolföreståndare.

Inom den *statliga sektorn* bedöms juridiska specialister, tulltjänstemän och lantmätariingenjörer vara svårrekryterade.

Inom privat näringsliv anges i barometern att följande yrken kan vara svåra att rekrytera:

Primärnäringsarna

- arbetsledare

Livsmedelsindustrin

- kallskänkor

Övrig industri

- seniora ingenjörer, projektledare, försäljningsansvarig, produktionsansvarig, virkesinköpare.

Vatten och el

- linjemontörer och annan personal inom elbranschen.

Bygg

- experter inom el, elektronik och byggnad, VVS-montör, byggnadsplåtslagare samt försäljning/inköp med finskakunskaper

Handeln

- försäljare, ledningspersonal, jurister, farmaceuter, reservdelsförsäljare, fordonsmekaniker och maskinreparatörer

Transport och kommunikation

- kockar, maskinbefäl och över lag erfaren sjöpersonal inom sjöfarten. I övrigt inom transport och kommunikation efterfrågas erfarna chaufförer av tunga fordon/arbetsmaskiner, busschaufförer och IT-specialister.

Hotell- och restaurang

- kockar, serveringspersonal

Finans- och försäkring

- specialister och chefer inom finanssektorn

Företagstjänster

- erfarna programmerare, systemvetare och annan IT-personal, experter inom finanssektorn och skatterådgivning, reportrar, städare, personal inom kök och restaurang, arbetsledare, försäljare och kundtjänstpersonal med språkkunskaper.

Personliga tjänster

- Utbildade närvårdare och tandpersonal, tech-kunniga.

Bakgrundsmaterial som använts

Arbetsmarknadsbarometern 2024, RAPPORT 2024:5, ÅSUB
Konjunkturanalyser år 2024, ÅSUB

3) Riktlinjer för anlitande av utländsk arbetskraft på Åland

En arbetsgivare som är verksam på Åland bör i första hand rekrytera en arbetstagare från den arbetskraft som redan finns på arbetsmarknaden. Arbetsgivaren ska publicera en platsannons om den lediga arbetsplatsen på <https://www.ams.ax/arbetsgivare/annonsera-om-lediga-platser> i minst två (2) veckors tid, för att man ska kunna utreda om det till uppgiften finns arbetskraft att tillgå på

arbetsmarknaden. Migrationsverket tar i sin bedömning i beaktande hela EU-/ESS-områdets arbetssökande. De yrkesbranscher inom området som kan förordas utan separat utredning om tillgången på arbetskraft finns nämnda i listan här under. För dessa yrken kan beslutet göras trots att platsannonsen inte varit publicerad på AMS webbplats.

a. Inom följande yrken har tillgången på arbetskraft på Åland blivit svårare.

Yrkesbransch	Yrkesklass	Yrkesbenämning och undantag
Social- hälso- och sjukvårdsbranschen	22 Hälso-och sjukvårdsspecialister	2211, Allmänläkare 2212, Över- och specialistläkare 2221, Över- och avdelningsskötare 2250, Veterinärer 2261, Tandläkare 2266, Audiologer och logopedier
	26 Specialister inom juridik samt inom social- och kultursektorn	2634, Psykologer 2635, Specialister inom socialt arbete
	32 Hälso- och sjukvårdsexperter	3141, Laboranter m.fl. 3212, Experter, bilddiagnostik och medicinteknisk utrustning 3212, Bioanalytiker (hälsovården) 3213, Farmaceuter 3221, Sjukskötare och hälsovårdare 3251, Munhygienister 3255, Fysioterapeuter m.fl. 3259, Övriga experter inom hälso- och sjukvården utan annan klassificering.
	34 Juridiska assistenter samt personal inom social- och kultursektorn	3412, Handledare och rådgivare inom socialektorn 3434, Kökschefer
	53 Vård- och omsorgspersonal	5311, Personal inom barnomsorgen 5312, Skolgångsbiträden 5321, Närvårdare 5322, Närvårdare, annan vårdpersonal och hemvårdare
Undervisningsbranschen	23 Lärare och andra specialister inom undervisningsbranschen	2310, Universitets- och yrkeshögskolelärare 2320, Lärare i yrkesämnen 2341, Lågstadie lärare 2342, Barntädgårdslärare 2352, Speciallärare
Service- och försäljningspersonal	51 Servicepersonal	5120, Restaurang- och storhushållspersonal 5131, Servitörer 5151, Arbetsledare inom städning på kontor, hotell m.fl. 5153, Fastighetsskötare
ICT-branschen	25 Specialister inom informations- och kommunikationsteknologi	2511, Specialister inom applikationsarkitektur 2512, Applikationsplanerare 2513, Webb- och

		multimediautvecklare 2514, Applikationsprogrammerare 2519, Övriga program- och applikationsutvecklare 2521, Databasutvecklare och databasansvariga 2522, Systemadministratörer 2523, Nätverksspecialister 2529, Övriga databas- och nätverksspecialister
	35 Experter inom informations- och kommunikationsteknologi	3511, Driftoperatörer 3512, Datasupportpersonal 3513, Nätverkstekniker 3514, Webbmaster och webbt tekniker
Jord- och skogsbruksbranschen	61 Jordbrukare och djuruppfödare med flera 62 Arbetare inom skogsbruk och fiske	6111, Odlare, åkerbruk och frilandsodling (arbetare) 6113, Odlare och arbetare inom trädgårds- och växthusodling 6121, Uppfödare av kött- och mjölkboskap och andra husdjur 6129, Övriga djuruppfödare och djurskötare 6130, Växtodlare och djuruppfödare, blandad drift 6221, Fiskodlare och fiskodlingspersonal
Byggnads- och fastighetsbranschen	31 Experter inom naturvetenskap och teknik	3112, Experter inom byggande 3113, Experter inom elteknik 3114, Experter inom elektronik 3115, Experter inom maskinteknik 3119, Övriga experter inom fysik, kemi och teknik
Diverse branscher	2 Specialister 3 Experter	2161, Arkitekter inom husbyggande 2165, Lantmäteriingenjör 2413, Finansanalytiker 2619, Övriga specialister inom juridik 2411, Specialister inom redovisning och revision 2412, Finans- och investeringsrådgivare 2413, Finansanalytiker 2422, Specialister inom utveckling av administration och näringar 2619 Övriga specialister inom juridik 2621, Arkivarier och specialister inom museisektorn 2642, Journalister 3151, Maskinchefer och -mästare på fartyg 3152, Befäl och styrmän inom sjötrafik

